

Rynek mleka w 2018 roku

Jak kształtował się rynek mleka w 2017 roku?

Produkcja mleka jest determinowana przez dwa podstawowe czynniki, tj. pogłowie krów i wydajność mleczną. Po integracji z UE produkcja mleka w Polsce wykazywała powolną tendencję wzrostową, gdyż wzrost wydajności mlecznej rekompensował spadek pogłowia krów. W 2017 roku po raz pierwszy od wielu lat nastąpił wzrost pogłowia krów. Koncentracja produkcji w dużych i efektywnych gospodarstwach rolnych oraz systematyczna poprawa technologii produkcji i genetyki bydła mlecznego skutkują wzrostem mleczności. W 2017 roku średnia wydajność mleczna krów w Polsce wzrosła do 5660 litrów/szt. i była o 1,7% większa niż przed rokiem. Wydajność krów mlecznych w najbliższych latach jest szacowana na ok. 6150 litrów/szt. i będzie o ok. 2% większa niż w 2016 roku. Wskazuje na to systematycznie rosnąca liczba krów będących pod oceną użytkowości mlecznej.

Według danych Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka, w pierwszej połowie 2017 roku liczba krów pod kontrolą użytkowości mlecznej wyniosła około 783 tys. i była o ok. 2% większa niż przed rokiem. Krowy pod kontrolą użytkowości stanowią obecnie 36% pogłowia krów mlecznych, ale nadal jest to niewielki udział w porównaniu z krajami UE. Wzrostowi wydajności będzie sprzyjała także duża podaż i bardzo dobra jakość pasz gospodarskich oraz duża podaż produktów ubocznych z przemysłu spożywczego (wysłodków buraczanych, melasy, śruty rzepakowej oraz młóta). Przeciętna wydajność krów w Polsce jest nadal niższa niż średnio w UE-15 (7174 kg/szt.). Różnice między wydajnością krów w Polsce i krajami UE, które charakteryzują się nowoczesnym i efektywnym mleczarstwem, zmniejszyły się z prawie 33% w 2004 roku do ok. 20% w 2014 roku i ok. 13% w 2016 roku.

Jakie prognozy dla rynku mleka na 2018 rok?

W 2018 roku w produkcji mleka w UE utrwalają się tendencje obserwowane w 2017 roku. Spadek pogłowia krów mlecznych zostanie zrekompensowany wzrostem wydajności mlecznej o 2% - do 7200 kg/szt. W konse-

kwencji produkcja mleka surowego może wzrosnąć o 0,8% - do 165,8 mln ton.

Dynamika produkcji mleka surowego w Polsce, w bieżącym roku prawdopodobnie powróci do długookresowej tendencji. Pogłowie krów zmniejszy się, a spadek ten zostanie zrekompensowany wzrostem wydajności mlecznej. Szacuje się, że przeciętna mleczność w 2018 roku wzrośnie do ok. 5755 litrów/szt. Wzrost wydajności mlecznej będzie wynikiem systematycznej poprawy materiału genetycznego w gospodarstwach rolnych wyspecjalizowanych w produkcji mleka oraz dużej podaży pasz. Zbiory zbóż, roślin oleistych, buraków cukrowych oraz innych roślin pastewnych w 2017 roku były dobre i w związku z tym w pierwszej połowie 2018 roku zasoby pasz objętościowych i treściwych są duże. Uwzględniając powyższe uwarunkowania, szacuje się, że w 2018 roku produkcja mleka w Polsce wyniesie ok. 13,5 mld litrów (13,8 mln ton) i będzie ok. 1% wyższa niż w roku minionym. Dynamika produkcji ulegnie poważnemu spowolnieniu, a zdecyduje o tym przede wszystkim spadek pogłowia krów.

W polskiej branży mleczarskiej od wielu lat wzrasta towarowość produkcji mleka surowego, gdyż jego dystrybucja w coraz większym stopniu jest realizowana za pośrednictwem kanałów rynkowych. Decydującą rolę w tym zakresie odgrywa przemysł mleczarski, który dynamicznie zwiększa skup i przetwórstwo mleka. Równocześnie zmniejsza się bezpośrednia sprzedaż mleka i jego przetworów z gospodarstw rolnych. Zużycie mleka w gospodarstwach rolnych na konsumpcję i cele paszowe wykazują tendencję spadkową, a decyduje o tym malejąca liczba podmiotów utrzymujących krowy.

Według szacunków IERiCŻ- PIB, w 2018 roku pogłowie krów w Polsce ulegnie znacznemu zmniejszeniu, gdyż będą kontynuowane procesy restrukturyzacji bazy surowcowej branży mleczarskiej. Z chowu bydła i produkcji mleka nadal będą rezygnowały najmniejsze gospodarstwa, które charakteryzują się najmniejszą efektywnością. Cykl koniunkturalny na światowym i krajowym rynku mleka charakteryzuje się dwuletnimi wahaniami. W związku z tym w 2018 roku może nastąpić pogorszenie koniunktury. W tych uwarunkowaniach rynkowych pogłowie krów powróci do długoo-

okresowej tendencji spadkowej i w czerwcu wyniesie ok. 2360 tys. szt., w tym krów mlecznych 2140 tys. szt. Podobne prognozy przedstawia Komisja Europejska, która przewiduje w latach 2017-2018 utrwalenie spadkowej tendencji pogłowia krów mlecznych w UE. Przewiduje się, że w 2018 roku pogłowie krów mlecznych w UE-28 spadnie o 1,2% - do 22,7 mln szt.

Na polskim rynku mleka w 2018 roku utrwałą się tendencje obserwowane w poprzednich latach, gdyż zarówno w rolnictwie, jak i w przemyśle mleczarskim będą kontynuowane procesy restrukturyzacji i modernizacji. W rezultacie coraz większa część będzie rozdysponowana kanałami rynkowymi. Szacuje się, że sprzedaż mleka ogółem z gospodarstw rolnych wyniesie ok. 11 900 mln litrów i będzie o ok. 2% większy niż przed rokiem. Skup mleka przez przemysł mleczarski wzrośnie o 3,5%, do ok. 11700 mln litrów. Mniejsza dynamika dostaw do przemysłu mleczarskiego będzie efektem słabnącej koniunktury na rynku światowym i krajowym oraz spadku pogłowia krów mlecznych. Sprzedaż mleka będzie stanowiła ok. 88% produkcji, a dostawy do przemysłu mleczarskiego ok. 87%. Podobnie jak w latach poprzednich zmniejszy się sprzedaż bezpośrednia mleka i przetworów mleczarskich do ok. 150 mln litrów oraz zużycie mleka w gospodarstwach rolnych. Przewiduje się, że samo zaopatrzenie zmniejszy się do ok. 1050 mln litrów, a zużycie na cele paszowe do ok. 500 mln litrów. Głównym po-

wodem tych zmian będzie malejąca liczba małych gospodarstw rolnych utrzymujących krowy oraz spadek pogłowia krów.

Podsumowanie

Aktualna sytuacja na rynku mleczarskim rysuje się w jasnych barwach. Dzięki poprawie międzynarodowej koniunktury na rynku mleka w Polsce nastąpił znaczny wzrost skupu mleka w stosunku do roku ubiegłego. Rok 2017 przyniósł poprawę światowej koniunktury oraz podwyżkę cen produktów mleczarskich zarówno na krajowym, jak i zagranicznym rynku.

Według najnowszego raportu GUS, w Polsce w grudniu mleko kosztowało średnio 1,52 złotych za litr, a w całym 2017 roku blisko 1,4 zł. Producenci tego surowca oraz przemysł mleczarski mogą być zadowoleni. Pod koniec roku mleczarnie wypłacały swoim dostawcom dodatkowe premie. Stąd w wielu przypadkach cena skupu tego surowca była zdecydowanie wyższa. Mleko w grudniu 2017 roku w 10 województwach w Polsce przekroczyło granicę 1,5 zł/litr. Cena mleka w województwie pomorskim w tym czasie osiągnęła poziom 1,51 zł/litr.

Czy ten rok przyniesie stabilizację? Obecna sytuacja na rynkach światowych, jak i w kraju stwarza taką nadzieję.

Źródło: IERiGŻ-PIB, GUS
Tadeusz Plichta